

- кожний з перерахованих методів має свої переваги й недоліки, отже, дослідникам необхідно порівнювати вигоди, які він може одержати, використовуючи той або інший метод дослідження з тими небезпечними моментами, які можуть вплинути на його результат.

Список використаних джерел

1. Гельвановский М., Жуковская В., Трофимова И. Конкурентоспособность в микро-, мезо- и макро-уровненом измерениях // Росс. экономич. журн. – 1998. - № 3. – С.67-77.
2. Економіка України та шляхи її подальшого реформування. Матер. Всеукр. наради економістів, 14-15 вересня 1995р.-К.: Генеза, 1996.- 323с.
3. Лифиц И.М. Теория и практика оценки конкурентоспособности товаров и услуг. – М.: Юрайт-М, 2001. – 224с.
4. Михайлов О.В. Основы мировой конкурентоспособности. – М.: Познавательная книга плюс, 1999.- 529с.
5. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. – М.: Междунар. отнош., 1993. – 896с.
6. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. Філософські першоджерела. – К.: Port-Royal, 2001. – 594с.
7. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность организации в условиях кризиса: экономика, маркетинг, менеджмент. – М.: «Книготорговый центр «Маркетинг», 2002. – 892с.

УДК 338.436-027.236

ШАМРИН Р.В.,

Криворізький факультет державного вищого
начального закладу «Запорізький національний
університет», викладач кафедри економічної
кібернетики, здобувач

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Анотація. У статті розкриваються першорядні заходи й механізми по вдосконалюванню організаційно-економічної структури підприємств агропромислового комплексу, його техніко-технологічному переоснащенню, розвитку регіональної спеціалізації, підвищенню ефективності використання виробничих ресурсів, формуванню ринкової системи державного регулювання виробництва й збуту, реалізація яких покликана забезпечити конкурентне функціонування підприємств аграрно промислового комплексу, збалансувати ринок аграрної продукції. Досліджено сучасний стан та основні проблеми, які стримують розвиток аграрного сектору економіки Херсонської області.

Ключові слова: ринок, інфраструктура, прибуток, економічна ефективність, аграрна сфера.

Аннотация. В статье раскрываются первоочередные меры и механизмы по совершенствованию организационно-экономической структуры предприятий агропромышленного комплекса, его технико-технологическому переоснащению, развития региональной специализации, повышению эффективности использования производственных ресурсов, формированию рыночной системы государственного регулирования производства и сбыта, реализации которых призвана обеспечить конкурентное функционирование предприятий аграрно промышленного комплекса, сбалансировать рынок аграрной продукции. Исследовано современное состояние и основные проблемы, сдерживающие развитие аграрного сектора экономики Херсонской области.

Ключевые слова: рынок, инфраструктура, прибыль, экономическая эффективность, аграрная сфера.

Annotation. The article reveals the paramount measures and mechanisms for improvement of organizational - economic structure of agricultural enterprises, its technical and technological re-equipment, development of regional specialization, efficiency of production resources, and creating a market system of state regulation of production and sales, implementation of which is designed to ensure competitive operation of agricultural enterprises industrial complex, to balance the market of agricultural products. Investigated the current status and main problems that hinder the development of agrarian sector of the Kherson region.

Keywords: market, infrastructure, income, economic efficiency, agriculture.

Постановка проблеми. Агропромисловий комплекс України вступив в стадію початкового етапу пожевлення економіки після стадій спаду й депресії, економічної кризи. У цьому зв'язку необхідний комплекс заходів щодо оздоровлення виробництва й система наукових рекомендацій з ефективного розвитку виробничо-економічних відносин. Особливого аналізу вимагають підприємства агропромислового комплексу Херсонської області, в якій значна частина доходів належить агропромислому сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти, що стосуються вирішення проблем в аграрному секторі економіки нашої країни, в сучасних умовах досліджені в роботах таких вітчизняних науковців, як В.Г. Андрійчук, М.Я. Дем'яненко, М.Й. Малік, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, В.В. Юрчишин та ін. [3, ст. 4-14]. Однак питання розвитку аграрного сектору економіки, підвищення ефективності діяльності підприємств агропромислового комплексу в окремих регіонах України потребують подальших наукових досліджень.

Постановка завдання. Дослідити сучасний стан та проблеми, які заважають інтенсивно, а саме головне ефективно розвиватися підприємствам аграрного сектору в Херсонській області, спрогнозувати подальший розвиток підприємств цього сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аграрний сектор економіки Херсонської області - це цілісний комплекс, тісно пов'язаний з природними умовами, ресурсами, технічними можливостями та кваліфікованими спеціалістами. На даний час в агропромислового комплексу Херсонської області працюють 650 сільськогосподарських підприємств, 2638 фермерських господарств та 134,8 тис. особистих селянських господарств.

За темпами зростання виробництва валової продукції сільського господарства за 2011 рік Херсонська область посідає 4 місце по рейтингу серед областей України, по виробництву на 1 особу – 3 місце, за обсягом виробництва – 12 місце. За попередніми даними обсяги виробництва валової продукції сільського господарства по області за 2011 рік складають 4145,5 млн. грн., або 102,9 проти минулорічного показника.

Питома вага області у загальному обсязі валової продукції сільського господарства по Україні складає 4,1%, проти 3,9% у 2010 році. У 2011 році з кожного гектара отримано 52,9 ц кукурудзи, що є одним із кращих показників в Україні (по Україні – 45 ц/га). На 4,1 ц/га у порівнянні з 2010 роком зросла урожайність соняшнику. Отримано по 30 ц/га зерна сої, при середній по країні – 16,2 ц/га. Це найкращий показник в Україні.

Зібрано 1224 тис.тонн овоче-баштанних культур. Це найбільший валовий збір в країні. З кожного гектара отримано 193,9 ц овочів, що є одним із кращих показників серед регіонів (по Україні 173,6 ц/га). Херсонська область посідає 2 місце серед областей України по нарощуванню чисельності поголів'я корів у сільськогосподарських підприємствах, темп приросту склав 3,2% порівняно з 2010 роком, (по Україні відбулося зменшення чисельності корів в сільгоспідприємствах на 2,5%).

По темпу приросту виробництва молока по сільгоспідприємствам порівняно з 2010 роком Херсонщина посідає 4 місце. Якщо в цілому по Україні виробництво молока зменшилося на 0,8%, то господарства області збільшили його виробництва на 2,8%. По темпу приросту виробництва яєць у 2010 році (+14,1%) область посідає 6 місце серед регіонів країни. Херсонщина по рейтингу серед областей України по надою молока від корови займає 4 місце, по середньому настригу вовни від однієї вівці 1 місце. У 2010 році для працівників сільськогосподарства створено 3102 нових робочих місць та працевлаштовані 6275 чоловік незайнятого сільського населення, із них 2517 осіб – молодь до 30 років.

На даний час в області проводиться робота по розвитку великотоварних господарств, підвищенню ефективності та конкурентоспроможності виробництва тваринницької продукції, впровадженню сучасних енергозберігаючих технологій утримання, годівлі тварин та птиці. Прикладом впровадження сучасних технологій утримання, годівлі та доїння корів є ПОК "Зоря" Белозерського району, ДПДГ "Асканійське" Каховського району, ТОВ "Світанок" Новотроїцького району, у птахівництві - ЗАТ "Чорнобаївське" Белозерського району, ВАТ ППР "Придніпровський" Горностаївського району, у свинарстві - ТОВ "Зоотехнологія" Бериславського та Цюрупинського районів, ЗАТ "Фрідом Фарм Інтернеш Каховського, Горностаївського та Цюрупинського районів[5].

В області поліпшився інвестиційний клімат. Це позитивно вплинуло на результативність та ефективність залучення вітчизняних та іноземних інвестиційних ресурсів у розвиток сільськогосподарського виробництва, соціальної сфери, підвищення прибутковості підприємств та надходжень до бюджету. Одним із найбільших заходів стало проведення Міжнародної виставки - ярмарку в Німеччині, де область мала окремий стенд.

За останні десять років у господарствах практично вдвічі скоротився парк кормо- та зернозбиральних комбайнів, на третину – парк тракторів. Структура машинно-тракторного парку не відповідає ні кількісно, ні якісно сучасним вимогам.

Об'єктивна оцінка стану технічного забезпечення аграрного виробництва свідчить, що основними сільськогосподарськими машинами товаровиробники забезпечені лише на 48 – 65% до їх технологічної потреби. Близько 85% основних видів техніки експлуатується поза амортизаційними строками, майже дві третини техніки має вік 20 і більше років. Якщо у 1991 році в сільськогосподарських підприємствах на 1000 га приходилося 8 комбайнів та 14 тракторів, то на сьогодні – відповідно 5 і 10; на 100 га ріллі тракторів менше, ніж у Німеччині і Великобританії у 8 разів, Франції – у 7 разів.

Через технічні несправності та фізичне зношення щорічно незадіяні у польових роботах 25 – 35% тракторів і комбайнів. Дво- або трикратне навантаження на трактори та комбайни призводить до продовження строків проведення польових робіт і, як наслідок, значних втрат врожаю, збільшує витрати на ремонт і технічне обслуговування. Так, середньо сезонне навантаження на зернозбиральний комбайн в Україні в 2010 році склало 245 га, а в ряді господарств південних і східних областей – 300–400 га, в той час як в країнах ЄС цей показник менший в 3 – 4 рази[1, ст. 85-150].

Низький рівень забезпечення технічними засобами і обладнанням для комплексної механізації ферм стримує також відродження та розвиток тваринницької галузі.

Енергоємність ВВП (в кілограмах умовного палива на 1 долар США) в Україні залишається однією з найвищих у світі – вона втричі переважає середньосвітовий показник [3, ст. 76-136].

Тому на даний час головним завданням є формування повноцінного ринку сільськогосподарської техніки та обладнання на основі машин нового покоління, які відповідають вимогам енерго-, ресурсоощадних та природоохоронних технологій.

За експертними оцінками потреба в коштах на оновлення сільськогосподарської техніки оцінюється близько 250 млрд. грн., в тому числі щорічна потреба в коштах складає майже 25 млрд. гривень. Купівельна спроможність сільгосптоваровиробників на придбання техніки щорічно складає 5 – 7 млрд. грн., що покриває технологічну потребу на основні види машин лише на 25 – 34%. Формування ринків техніки відбувається як за рахунок власних коштів, так і за рахунок інвестицій, банківських кредитів, лізингових операцій, а також за рахунок бюджетних програм. За програмами державної підтримки та за власні кошти сільгосптоваровиробників за період з 2001 року було придбано 160 тисяч одиниць машин на суму 18,2 млрд. грн. У 2010 році було придбано рекордну кількість техніки і обладнання на суму 10 млрд. грн., в той час як за бюджетними програмами лише 2,5 млрд. грн.

На 2011 рік значно знижені, проти минулого року, обсяги державного фінансування на придбання техніки, відсутня програма з часткової компенсації вартості техніки, а на фінансовий лізинг передбачено лише 153 млн. гривень при мінімальній потребі 800 млн. гривень. [2, ст. 2-19]. За рахунок Стабілізаційного фонду передбачено додаткове фінансування заходів з операцій фінансового лізингу сільськогосподарської техніки в обсязі 393,5 млн. грн., на фінансову підтримку підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів – 800 млн. гривень та надання кредитів фермерським господарствам для придбання техніки – 200 млн. гривень. Проте до цього часу не розпочато фінансування, що негативно впливає на технічний стан господарств.

Така ситуація із інженерно-технічним забезпеченням підприємств АПК є наслідком незадовільного розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування та неплатоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Слід відзначити, що тільки в останні роки розпочалася робота з модернізації окремих підприємств машинобудівельної галузі, що дозволяє здійснювати на них випуск більш якісної техніки. Це такі підприємства як – ВАТ «ХТЗ», ВАТ «Червона Зірка», ВАТ «Гідросила», які більше половини своєї продукції експортують. ВАТ «Червона Зірка», ВАТ «Брацлав», ВАТ «ХТЗ» відкрили свої представництва в Росії, Білорусі, Казахстані, Монголії [6, ст. 100-130]. Організовано 4 спільних виробництва техніки з іноземними виробниками в Україні і 4 – за кордоном.

Поряд з цим, на сьогодні вітчизняна промисловість продовжує серійно випускати, переважно одноопераційні прості та застарілі моделі сільськогосподарських машин, які складають лише кількісний показник оновлення машинно-тракторного парку. Обсяги перспективних енергоощадних машин, які за технічним рівнем та своїми споживчими якостями можуть конкурувати із зарубіжними зразками, незначні і виробництво їх здійснюється в основному на новостворених підприємствах, здебільшого приватної форми власності. Майже половина машин (48,5%) мають термін гарантійного строку експлуатації до одного року. Це свідчить, що нормативно-технічна база створення та виробництва сільськогосподарських машин на українських підприємствах є застарілою і не може забезпечити сільськогосподарське виробництво на рівні вимог СОТ.

Тому сільськогосподарські підприємства вимушені купувати іноземну техніку, поставки якої на український ринок різко зросли. Так, у 2010 році зі всієї придбаної техніки було 81% імпоротної і лише 19% вітчизняної техніки. Якщо в 2000 році в Україну було імпортовано техніки на 142 млн. дол. США, то в минулому році її надійшло на 2,5 млрд. дол. США [6, ст. 56-90].

Подальша стагнація машинобудування і оснащення АПК іноземною технікою може призвести до повної залежності господарств від зарубіжних постачальників і до занепаду вітчизняної галузі.

Однією з основних причин незадовільного розвитку машинобудування для АПК, на думку фахівців, є відсутність належних економічно-фінансових умов забезпечення функціонування цієї галузі. Наприклад, у 2010 році на виконання державної програми щодо підтримки вітчизняного машинобудування, на нові розробки техніки було передбачено фінансування в сумі 31 млн. грн., але навіть і при таких незначних обсягах до підприємств надійшла лише половина цих коштів. Проте сучасний стан галузі характеризується нестабільним зростанням.

Нами була розроблена система, яка передбачає наступні основні положення.

Потрібне вдосконалювання форм власності й господарювання на основі реорганізації діючих неефективних сільськогосподарських підприємств недержавної форми власності, роздержавлення й приватизації державних підприємств АПК із метою створення необхідної мотиваційної основи поновлення розширеного відтворення. Для цього потрібно розв'язати наступні завдання:

- створити сприятливі умови для розвитку бізнесу й підприємництва й залучення на цій основі прямих інвестицій;
- оптимізувати кількість державних унітарних підприємств, зберігаючи в комунальній власності лише господарства, задіяні в процесі створення й впровадження наукомісткої продукції, а також базові підприємства навчальних установ;
- забезпечити в процесі приватизації першочергове право одержання основної частки майна й контролюю-розпорядчих функцій інвесторами, що мають метою відповідно до розроблених бізнес - планів техніко-технологічне переозброєння приватизованих підприємств АПК.
- здійснити економічне оздоровлення підприємств АПК.

Розширення інструмента приватизації можливо за рахунок: організації купівлі-продажу акцій на біржовому й позабіржовому ринках; продажу акцій на аукціонах по методу зниження початкової ціни. Головною метою приватизації повинне стати підвищення ефективності роботи підприємств. А одноразове збільшення бюджетних доходів у результаті реалізації державного майна необхідно зарахувати до цілей другого порядку. Виходячи із цього, при проведенні приватизації необхідно гнучко використовувати інструменти відстрочки платежів за майно, що викупляється, особливо збиткових підприємств, дозволити направляти прибуток приватизованого підприємства на розрахунки по його придбанню.

У системі факторів, що сприяють підвищенню економічної ефективності підприємств АПК, важлива роль повинна належати кооперативно-інтеграційним формуванням, які утворюються на всіх рівнях і в усіх напрямках виробничої діяльності суб'єктів господарювання.

В Херсонській області доцільно сформувати розвинену мережу спеціалізованих і багатогалузевих продуктових об'єднань, що кооперують виробництво вихідної сировини, переробку, фірмову торгівлю й збут конкурентоспроможної продукції. З їхньою допомогою передбачається подолати існуючу роз'єднаність сільськогосподарських товаровиробників, підприємств переробки, торгівлі, що обслуговують, агросервісні і фінансові структури, скоординувати їхні економічні інтереси на максимальний кінцевий результат кожного учасника.

Розвиток кооперативних форм Херсонської області доцільно проводити шляхом формування агрофірм, агрокомбінатів, аграрних промислово-фінансових груп, холдингів, асоціацій і ін. Суб'єкти господарювання одночасно можуть входити до складу декількох продуктових об'єднань.

У системі заходів підвищення ефективності виробництва підприємств АПК особливе місце належить використанню землі.

Модель земельних перетворень повинна виходити як із принципу соціальної справедливості, так і економічної ефективності. Концепція формування нової системи земельних відносин і механізм їх регулювання повинні включати:

- перетворення відносин власності на землю, що забезпечує створення конкурентного середовища для ефективної роботи різноманітних форм землеволодіння й землекористування;

- поетапне впровадження ринкового обороту земель. Спочатку широке використання різних форм оренди землі, потім впровадження таких форм і операцій із землею, як її застава, передача у вигляді паю в неподільний фонд підприємства, обмін земельними ділянками. І тільки на третьому етапі можлива вільна купівля-продаж земель, насамперед для цілей сільськогосподарського виробництва.

Важливо одночасно підвищити ефективність не тільки сільськогосподарського виробництва, але й переробних підприємств, для чого необхідні такі заходи, як зняття перешкоджаючого ефективності конкуренції адміністративного поділу територій області на сировинні зони; лібералізація ціноутворення, у тому числі скасування обмежень рентабельності по підприємствах і видам продукції; проведення подальшої більш глибокої приватизації й створення на цій основі сприятливих умов для інвесторів (у тому числі продаж контрольних пакетів акцій, можливість вивозу капіталу й ін.); поетапне проведення реструктуризації переробних галузей АПК; створення налагодженої збутової системи, включаючи інформаційно-консультаційні регіональні центри й фірми по збуту продукції, спеціалізовані й багатопрофільні товарні біржі, оптові ринки та ін.

Підвищення ефективності підприємств АПК вимагає створення сфери виробничо-технічних послуг. Система технічного сервісу повинна будуватися із пріоритету виробника сільськогосподарської продукції - споживача машин і послуг. Основними виконавцями технічного сервісу, поряд з підприємствами-виробниками (постачальниками) машин, повинні бути: ремонтно-обслуговуючі, постачальницько-збутові виробництва й служби сільськогосподарських і інших підприємств, а також об'єднання селянських (фермерських) господарств; державні й незалежні дилерські підприємства й машинно-технологічні станції; районні сервісні підприємства (об'єднання), на базі яких формуються механізовані загони, і багатоцільові технічні центри; головні центри технічного сервісу заводів-виробників; спеціалізовані ремонтні підприємства.

З метою підвищення техніко-технологічної ефективності функціонування підприємств агропромислового комплексу Херсонської області в найближчі роки основними напрямками повинні стати:

- оптимізація землекористування; різноманіття форм агропромислового виробництва;
- раціоналізація спеціалізації й розміщення найважливіших галузей сільського господарства;
- досягнення раціональних пропорцій у складі виробничих ресурсів, науково обгрунтованих витрат засобів і праці, їх окупності продукцією.

Дослідження підтверджують високу ефективність роботи спеціалізованих господарств. При виробництві рослинницької продукції основними вимогами, поряд з обліком ґрунтово-кліматичних і економічних особливостей Херсонської області, є дотримання технологічної дисципліни й раціональне використання виробничих ресурсів.

Основні науково пророблені напрямки адаптивної інтенсифікації повинні зводитися до агроекономічного районування території області, землевпорядженню.

Ефективність ведення підприємств агропромислового комплексу Херсонської області в ринкових умовах господарювання в значній мірі залежить від раціонального його розміщення й спеціалізації, що забезпечують доцільне використання природно-кліматичних умов кожного регіону.

Розміщення сільського господарства й створення сировинних зон повинні повною мірою відповідати потребам національного й регіональних ринків, забезпечуючи продовольчу й сировинну безпеку, а також експор-

тну орієнтацію. Виходячи із цих вимог, рослинництво й тваринництво необхідно розміщати по території області відносно рівномірно, наближаючи джерела сировинних ресурсів до переробних підприємств.

Тваринництво в Херсонській області є провідною галуззю, яка в найбільш раціональних співвідношеннях сполучається з виробництвом зерна, цукрового буряка, картоплі, овочів і плодово-ягідних культур.

Скотарство рекомендується для всіх виробничих типів господарств, крім вузькоспеціалізованих підприємств. Свинарство повинне розбудовуватися як основна галузь у великих спеціалізованих підприємствах (комплексах) або на спеціалізованих фермах багатогалузевих господарств.

Розміщення птахівництва визначається промисловою технологією, вузькою спеціалізацією виробництва, близькістю ринків збуту продукції, розташованих, як правило, у зонах великих міст. На цій основі, а також на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу важливо здійснювати подальший розвиток птахофабрик.

У перспективі, у процесі поглиблення спеціалізації, сільськогосподарські підприємства повинні придбати більш чіткий виробничий напрямок. У багатьох з них за рахунок концентрації виробництва в суміжних спеціалізованих господарствах скоротиться кількість основних і додаткових галузей.

У результаті буде забезпечена наскрізна економія витрат і ресурсів, що сприяє росту конкурентоспроможності виробництва й збуту продукції.

Немаловажне значення в підвищенні конкурентоспроможності продукції належить заходам щодо забезпечення якості сільськогосподарської продукції. Тут у першу чергу необхідно:

- забезпечення продуцентів нормативно-технологічною документацією на виробництво продукції по прогресивних технологіях;

- застосування ефективної системи матеріального стимулювання якості продукції й праці, для чого необхідно передбачити формування відповідної системи закупівельних і договірних заходів щодо зміцнення кадрового забезпечення якості;

- створення на основі договірних відносин між виробниками й переробниками сільськогосподарської продукції ефективного економічного механізму забезпечення якості, в основі якого повинні бути діючі важелі регулювання їх взаємин і дотримання вимог нормативно-технологічної документації.

Ринкова трансформація аграрного сектору Херсонщини вимагає вдосконалювання існуючої структури просування продукції. У цьому аспекті необхідне посилення міжрегіональної продовольчої інтеграції, підтримка створення й підвищення ролі міжрегіональних оптових ринків.

Необхідна організація ринкової системи державного регулювання стійкості підприємств аграрного ринку з використанням інтервенційного втручання в підтримку його збалансованості

Важливу роль у цьому покликано зіграти регулювання організації й функціонування ринку праці. Таке регулювання повинне забезпечити насамперед вивільнення неефективних працівників, створення нових робочих місць, ріст продуктивності праці.

Для цього необхідно:

- технічне переоснащення сільськогосподарського виробництва області й удосконалювання організації праці, що базуються на застосуванні нових комплексних технологій;

- досягнення збалансованості між чисельністю робочих місць і наявністю робочої сили, якісними параметрами підготовки фахівців і вимогами до них сучасного виробництва;

- удосконалювання трудових відносин на основі вироблення нових діючих механізмів стимулювання росту продуктивності праці, комбінації матеріальної відповідальності, економічного ризику й матеріальної зацікавленості працівників-власників.

Реалізація завдань підвищення ефективності підприємств АПК Херсонської області багато в чому пов'язана із впровадженням нового економічного механізму, заснованого на комбінації державного регулювання й саморегулювання, проведенні збалансованої цінової й фінансово-кредитної політики.

Державна фінансова підтримка агропромислового виробництва повинна заохочувати найбільш ефективні форми й види виробництва, забезпечувати сільськогосподарським товаровиробникам необхідні доходи для стійкої господарської діяльності й розширеного відтворення. Потрібно, щоб порядок централізованого фінансування підприємств АПК не вимагав щорічних змін, як це відбувається в наш час, виступаючи додатковим дестабілізуючим фактором агропромислового виробництва, а був стійким, однозначним і прозорим.

Товаровиробникам важливо гарантувати право вільного обороту продукції, фондів і капіталів на аграрному ринку, розпорядження якими не повинне обмежуватися зобов'язаннями по договорах поставок для державних потреб, заставою й іншими зобов'язаннями.

Ціноутворення на сільськогосподарську продукцію області повинне ґрунтуватися на раціональній комбінації вільних ринкових цін, що складаються під впливом попиту та пропозиції, і державного регулювання цін.

У перспективі необхідно поступово скорочувати перелік і обсяги поставок сільськогосподарської продукції для державних потреб.

Разом з тим потрібно підсилити при розміщенні державного замовлення принципи конкурентності й добровільності. Представляється доцільним відновити роботу в Херсонській області спеціалізованої аграрної товарної біржі, що дозволило б задіяти її для розміщення державного замовлення, розбудувати конкуренцію на ринку, скоротити число посередників і бартерних товарообмінних операцій.

Потрібно поліпшити систему кредитування сільськогосподарського виробництва, що бідує в залученні додаткових кредитних ресурсів внаслідок сезонності й тривалості виробничого циклу.

Виходячи із цього необхідно перейти до планомірного, певному законодавчо по розмірах і строкам, виділенню кредиту на сезонні витрати виробництва під заставу одержуваної продукції й сезонні запаси товарно-матеріальних цінностей, що дозволило б вчасно фінансувати виробничий процес.

При високій інфляції доцільно змінити систему встановлення процентних ставок за користування кредитами.

Важливу роль у підвищенні ефективності підприємств агропромислового комплексу покликано зіграти розширення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із проблем підприємств АПК, прискорене їхнє впровадження в практику.

Слід забезпечити домінування наукових досліджень у тих областях, де результати можуть бути отримані з меншими витратами, а ефект від впровадження розробок у виробництво - найбільший. Пріоритетний напрям систем впровадження – формування активне діючої аграрної інноваційної сфери.

Потрібно забезпечити надання підприємствам області всебічної інформаційно-консультативної підтримки, а також їх раціональний матеріально-технічний розвиток, що припускає необхідність спрямованого фінансування широкого виробничого освоєння.

У міру формування ринку науково-технічної продукції інструментами його регулювання повинні стати ринкові структури, що займають проміжне положення між виробниками наукової продукції й споживачами. Це можуть бути біржі науково-технічної продукції, банки ідей і бази даних результатів досліджень і інтелектуальної власності, аукціони, постійні й тимчасові виставки. Основною метою діяльності таких формувань повинне бути забезпечення самооплатності виробництва наукової продукції, що послужить відправною крапкою створення сприятливих умов для розвитку науково-технічного прогресу, оперативного й масштабного впровадження досягнень науки в агропромислове виробництво.

Висновки з проведеного дослідження. З огляду на те, що підприємства агропромислового комплексу Херсонської області відіграють особливу роль у виведенні України з фінансової кризи та утвердженні в майбутньому як потужної аграрної держави.

Підтримка розвитку підприємств АПК має визначальне значення і повинна бути віднесена Урядом до одного з головних пріоритетів державної політики. Таким чином, для підвищення ефективності роботи підприємств агропромислового комплексу Херсонської області необхідно реалізувати комплекс факторів. У статті наведені далеко не все з них. Але всі вони вимагають обов'язкової оцінки й здійснення.

Список використаних джерел

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник / [за ред. П.Т. Саблука та ін.]. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – Вип. 6. – 764 с.
2. Шпичак О.М. Економічні проблеми АПК України при входженні в СОТ /О.М. Шпичак// Науковий вісник НАУ. – К., 2008. – Вип. 119. – С. 12-19.
3. Юрчишин В.В. Формування і системна розбудова новітньої державної аграрної політики /В.В. Юрчишин // Економіка України. – № 10. – 2007. – С. 4-14.
4. Саблук П.Т. Стан і перспективи розвитку агропромислового комплексу України /П.Т. Саблук // Економіка України. – № 12. – 2008. – С. 4-18.
5. Статистичний щорічник Херсонської області за 2010 рік / [за ред. В.А. Вознюка]. – Херсон. : Головне управління статистики у Херсонській області, 2010.
6. Стратегія економічного та соціального розвитку Херсонської області до 2015 року. – Херсон, 2010.

УДК 331.5

ЮРЧЕНКО Ю.О.,
Київський національний університет
будівництва і архітектури,
кафедра економічної теорії, аспірант

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті представлена система управління інтелектуальним капіталом на основі визначення сукупності факторів формування даного активу і циклу його безперервного кругообігу.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, людський капітал, структурний капітал, капітал відносин, нематеріальні активи.

Аннотация. В статье представлена система управления интеллектуальным капиталом на основе определения совокупности факторов формирования данного актива и цикла его непрерывного кругооборота.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, человеческий капитал, структурный капитал, капитал отношений, нематериальные активы.